

Fővárosi Ítéltábla

9.Pf.20.746./2022/7.

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Szabó Gábor ügyvéd (felperesi jogi képviselő címe) által képviselt **felperes** (felperes címe) felperesnek – a dr. Nagy József Gyula ügyvéd (felperesi jogi képviselő címe) által képviselt **Márianosztrai Fegyház és Börtön** (2629 Márianosztra, Pálosok tere 1.) alperes ellen **személyiségi jogi jogsértés** miatt indult perében a Budapest Környéki Törvényszék 2022. szeptember 5. napján meghozott 11.P.20.508/2020/43. számú ítélete ellen a felperes 44. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán – tárgyaláson kívül – meghozta a következő

ítéletet :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy e határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül fizessen meg az államnak 36.000 (harminchatezer) forint fellebbezési illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperes keresetében kérte, a bíróság állapítsa meg, hogy az alperes megsértette az emberi méltóságát azzal, hogy az alperesnél történt fogvatartása során 2015. november 19. és 2016. február 9. között az alperes nem biztosította a leválasztott végét, illetve nem biztosított önálló szellőzésű végét. Mindezt 150.000 forint sérelemdíj és ennek 2016. február 10-től számított kamatai megfizetésére kérte az alperes kötelezését.

[2] Az alperes ellenkérelmében az eljárás megszüntetését, ha erre nem kerül sor, akkor a kereset elutasítását kérte.

[3] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes azzal, hogy az elítélt felperes számára 2015. november 19. napjától 2016. február 9. napjáig tartó fogvatartása során nem biztosította a jogszabályban előírt elkülönített vécét, megsértette a felperes emberi méltóságát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és az alperes eljárás megszüntetése iránti kérelmét is elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az állam javára 15.000 forint le nem rótt eljárási illetéket, míg 36.000 forint illetéket az állam visel. Ezenfelül megállapította, hogy a peres felek a költségeiket maguk viselik.

[4] Az alperes az eljárás megszüntetését a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Btv.) 10/A. § (2) bekezdése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 176. § (1) bekezdés c) pontja és 240. § (1) bekezdés a) pontja szerint kérte, mert a felperes kártalanítási eljárást is indított a perbeli jogsértés miatt. Ezzel szemben az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet megállapítani, hogy a perbeli időszakra a felperes kártalanítás iránti igényt terjesztett volna elő. Az alperes emellett arra hivatkozott, hogy a perbeli igényt a felperes kizárólag a Btv. által meghatározott kártalanítási eljárás keretében érvényesíthetné. Ugyanakkor a felperes az emberi méltóságot sértő fogvatartási körülmények megszűnését 2016. évre állította, márpedig a Btv. 436. § (10) bekezdésére figyelemmel a 2016 folyamán megszűnt elhelyezési körülmények miatt a fogvatartottak nem kötelesek kártalanítási eljárást indítani.

[5] Az elsőfokú bíróság érdemben azt rögzítette, hogy a felperes fogvatartására szolgáló, adott időszakban használt zárkában a vécé függönnyel volt leválasztva, ami nem felel meg a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 120. § (2) bekezdésének, mely szerint a zárkában elkülönített vécét kell kialakítani. Tehát a felperes fogvatartása során az alperes a jogszabályi előírásokat megszegte, ami önmagában alkalmas a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (2) bekezdése szerinti emberi méltóság megsértésére, és a Ptk. 2:52. §-a (1) bekezdésére figyelemmel megalapozza a felperes személyiségi jogsértés megállapítása iránti igényét. Ezért az elsőfokú bíróság az illemhely leválasztásának elmaradása miatt a jogsértést megállapította.

[6] Kiemelte, hogy a felperes által hivatkozott Pécsi Ítéltábla Pf.20.140/2014/4. számú határozata szerint a vécé elkülönítése kötelezettség, de a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 120. § (2) bekezdésének megfelelően az önálló szellőzés kialakítása csak lehetőség, így az önálló szellőzés hiánya nem tekinthető jogsértésnek.

[7] Ezt követően a sérelemdíj iránti igény megalapozottságát vizsgálta. Figyelembe vette a Kúria által közzétett BH2016. 241 számú eseti döntést. Eszerint a személyiségi jogi jogsértés megállapításának nem automatikus következménye a sérelemdíj megítélése, a bíróság mérlegelheti úgy, hogy a Ptk. 2:51. § (1) bekezdésében meghatározott szankciók alkalmazása orvosolja az érintett személy sérelmét. A bíróságnak a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése szerinti körülményeket mérlegelnie kell, emellett azt is, hogy az objektív szankciók alkalmazása elegendő-e, mindezen körülmények értékelésével kell megállapítani az adott személyt ért hátrányokat és eldönteni, hogy jogosult-e sérelemdíjra, amennyiben igen, milyen összegben. Jelen esetben azt lehet megállapítani, hogy 2015. évben az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben megkezdődtek a vécé leválasztási munkák, amelyek folyamatosan zajlottak. A perben csatolt, 2016. december 22-én kelt intézetparancsnok által írt jelentés szerint ekkorra valamennyi zárkában leválasztották az illemhelyeket. A Magyar Helsinki

Bizottság 2016 áprilisában és májusában készített látogatásról szóló jelentése is tartalmazza, hogy ekkorra már 101 zárkából 36 rendelkezett leválasztott illemhellyel. Az elsőfokú bíróság a felperes terhére értékelte, hogy nem jelezte az alperesnek, zavarja a vécé függönnyel leválasztása, ezzel nem tette lehetővé, hogy az alperes a helyzeten változtasson. A felperesi kereset az igényérvényesítési idő szempontjából gyakorlatilag az elévülési idővel esik egy időpontra, vagyis a felperes sem fogvatartása alatt, sem szabadulása után napra pontosan 5 évig nem jelezte semmilyen formában, hogy a függönnyel leválasztás miatt sérelem érte. Jelen esetben a büntetés-végrehajtási intézetnek voltak olyan zárkái, ahol a vécé ajtóval volt leválasztva, tehát ha a felperes az igényét bejelenti, az alperes szolgálhatott volna számára jogorvoslattal. Figyelemmel arra, hogy 2016. december 22-re valamennyi zárkában biztosított volt a külön ajtóval leválasztott vécé, az elsőfokú bíróság nem látta indokát annak, hogy az alperesi magatartást szankcionálja vagy generális prevenciót alkalmazzon, hiszen az alperes már a perrel érintett időszakban megkezdte és a kereset előterjesztését megelőzően 3 évvel korábban be is fejezte azokat a munkálatokat, amellyel a felperesi keresettel érintett körben eleget tesz a jogszabály által előírt kötelezettségének. A felperesnek okozott sérelem kompenzálására pedig azért nem látott lehetőséget, mert a felperes meg sem próbálta az alperesnek az igényét jelezni, holott addigra a munkálatok már több zárkában befejeződtek. A jogsértés súlyát, a befejezett átalakításokra is tekintettel, enyhének ítélte, ismétlődő jelleget sem állapíthatott meg, hanem arra a következtetésre jutott, hogy az alperes a sérelmes helyzetet 3 évvel a kereset előterjesztését megelőzően teljes mértékben felszámolta. Miután pedig a felperes sem a fogvatartása alatt, sem azt követően évekig nem jelezte sérelmét a vécé függönnyel leválasztása miatt, alappal feltehető, hogy különösebb hatással nem lehetett rá az alperesi jogsértés. Emellett a felperes nem adta elő azt sem, hogy a közel 3 hónapos időszak alatt milyen egyedileg értékelhető sérelem érte. Azt az előadását, hogy a nagyobb létszámú zárkákban az alkalmazkodás nehezebb, az elsőfokú bíróság nem fogadta el, ugyanis a felperesi zárka nem volt tele, az alkalmazkodás pedig szubjektív kategória. Emellett hivatkozott a leromlott állapotú, penészes falú mellékhelyiségre, a kellő mennyiségű tisztítószer hiányára, a ritka ágynemű cserére, ugyanakkor ezeket a körülményeket az elsőfokú bíróság nem fogadta el. A Helsinki Bizottság csatolt jelentésében ugyan ezekről van szó, de a jelentés csak általános leírásokat tartalmaz, azt nem konkretizálja a felperesi zárkára. Az elsőfokú bíróság emellett kiemelte, hogy a zárka nyitott volt, így a felperes a nap legnagyobb részében nem volt kitéve a vécé leválasztás hiánya miatt jelentkező esetleges kellemetlen körülményeknek, a zárkát csak este zárták be az éjszakai alvás idején. Mindezekre tekintettel arra a következtetésre jutott, hogy sérelemdíj alkalmazása szükségtelen, a jogsértés megállapítása megfelelő és elegendő eszköze a felperesi sérelem orvoslásának.

[8] A Pp. 82. § (1) bekezdése és 83. § (2) bekezdésének második mondata alapján úgy rendelkezett, hogy a felek a költségeiket maguk viselik. A felperes a megállapítási kereset kapcsán ugyan pernyertes lett, de a sérelemdíj iránt előterjesztett keresetével viszont pervesztes, ezért fele részben tekinthető csak pernyertesnek. A keresetben a per során megjelölt túlzásúfoltosság nem volt megállapítható, és a felperes keresetmódosítására nem alperesi elismerés miatt került sor, hanem azért, mert elévült igényekre is kiterjesztette a keresetet, amelytől utóbb az elévülési kifogás miatt elállt. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (3) bekezdés b) pontja és 42. § (1) bekezdés a) pontja szerint rendelkezett a kereseti illetékről azzal, hogy a megállapítási kereset illetéke 36.000 forint, a sérelemdíj iránti igény kapcsán pedig 15.000 forint, és ezt a fent már kifejtett pervesztesség-pernyertesség arányában kötelesek a felek megfizetni, illetve az alperes helyett az Itv. 5. § (1) bekezdés a) pontja alapján az állam viseli.

[9] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperes 150.000 forint sérelemdíj és ennek 2016. február 10-től a kifizetés napjáig számított kamatai, valamint 300.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezését kérte, továbbá hogy a peres eljárás illetékét a Magyar Állam viselje.

[10] Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást tévesen állapította meg, azt ki kell egészíteni azzal, hogy a perben előadott körülményeit sérelmező felszólítást küldött az alperesnek 2020. évben, amelyre az alperes nem válaszolt, ezt az okiratot a felperes a fellebbezéséhez csatolta. Emellett arra hivatkozott, hogy nincs egyértelmű adat arról, hogy a perbeli időszakban hány zárkában volt már leválasztva a vécé ajtóval és hányban nem. Az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése nem terjedt ki arra, hogy tisztázza, a felperes milyen sérelmeket jelzett az alperesnek, ehhez képest tényként fogadta el az alperes e körben tett állításait, holott azokat a felperes vitatta. Ha a bíróság jelentőséget tulajdonít a sérelem közlésének vagy ennek elmaradásának, akkor az anyagi pervezetésnek ennek a tisztázására ki kellett volna térnie. Az elsőfokú bíróság nem tájékoztatta a felperest a bizonyítandó tényekről és bizonyítási teherről sem, a tájékoztatási kötelezettség elmulasztása pedig hatályon kívül helyezési ok (BH2015. 40 és BH2017. 305), ezért a felperes kéri az ítélet hatályon kívül helyezését. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság azért nem ítelt meg sérelemdíjat, mert panasz hiányában a felperes nem tette lehetővé az alperesnek, hogy a jogsérelmét orvosolja, ugyanakkor a felperes álláspontja szerint a panasz nem lehet hatékony, ha csak újabb jogsértés árán teljesíthető. A Helsinki Bizottság 2016. április 27-i jelentése szerint az intézet ekkor 148%-os túlszűfolttsággal működött. Ezért ha a felperest a panasza alapján áthelyezték volna olyan zárkába, amely leválasztott vécével rendelkezik, akkor nagy valószínűséggel fizikai lehetetlenség lett volna olyan zárkát biztosítani, amelyben nem volt túlszűfolttság, azaz ami nem okozta volna az emberi méltóság sérelmét. Az alperes semmilyen adatot nem szolgáltatott arra nézve, hogy panasz esetén a felperes elhelyezését mindenképpen meg tudta volna oldania, erre még csak tényállítást sem tett, erre az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése sem terjedt ki. Nem értékelte az elsőfokú bíróság a mellékhelyiség rossz állapotát sem. Minderre tekintettel a panasz hatékonyságára alapított okfejtés téves. Hivatkozott a IH2018. 103 számon közzétett eseti döntésre, mely szerint az a tény, hogy az elítélt a fogvatartásának ideje alatt kártérítési igényvel vagy panasszal nem fordult a büntetés-végrehajtási szervhez, nem jelenti a kár elhárítására alkalmas jogorvoslat elmulasztását. Emellett az elsőfokú ítélet tartalmazza, hogy a zárka nyitott volt, így a felperes a nap legnagyobb részében nem volt kitéve a leválasztás hiánya miatt jelentkező kellemetlen hatásoknak. Azonban attól, hogy a zárka ajtaja nyitva van, a fogvatartott még nem járkaálhat szabadon a büntetés-végrehajtási intézetben, nyitott ajtó mellett is sok esetben a zárkában töltik a fogvatartottak az idejüket. Azt pedig az alperes nem igazolta, hogy a felperes a perbeli időszakban nagyrészt a zárkán kívül tartózkodott volna. Az elsőfokú ítélet ezzel kapcsolatos fejtegetése sérti a Pp. 2. §-át, 266. §-át és 342. §-át, ahogy az azzal kapcsolatban kifejtettek is, hogy az alperes át tudta volna helyezni a felperest máshova. Ezenfelül az elsőfokú ítélet a sérelemdíj elutasításának indokai között tartalmazza azt is, hogy miután a felperes csak az elévülési idő végén érvényesítette az igényét, így alappal feltehető, hogy különösebb hatással nem lehetett rá az alperesi jogsértés. Ezzel kapcsolatban kiemelte, hogy nincs olyan jogszabály, amely előírná a sérelem jelzését a perindítás előtt, a felperesnek erre nem volt kötelezettsége, a követelését pedig elévülési határidőn belül érvényesítette. Egyébként az alperesnek nem volt a perben olyan tényállítása, hogy feltehető, hogy a felperesre különösebb hatással nem lehetett a jogsértés. Emellett az elsőfokú ítéletben szerepel az is, hogy a felperes nem adta elő, a 3 hónapos időszak alatt milyen egyedileg értékelhető sérelem érte, ugyanakkor a sérelem az előadott körülményekből egyértelműen látható. A felperes 7-12 személlyel együtt volt a zárkában elhelyezve úgy, hogy mindössze egyetlen mellékhelyiség állt a rendelkezésükre, anyagszere folyamatait úgy kellett működtetnie, hogy csak egy függönnyel volt elválasztva a

zárvatársaitól, és ugyanígy fordítva, el kellett viselnie, ahogy más zárvatársai végzik a dolgukat a mindössze függönnyel elválasztott egységes légtérben. Nem lehet vitás, hogy ez alkalmas az emberi méltóság megsértésére. Emellett a mellékhelyiség befelé szellőzött, ami – figyelemmel a Kúria Pfv.IV.20.312/2018/8. számú ítéletére – egyértelműen jogsértő és a sérelemdíj iránti igényt növeli, bár az olyan mérsékelt összegű, hogy már önmagában a vécé intimitásának hiánya is indokoltá teszi. A sérelemdíj körében figyelembe kell venni azt is, hogy a jogsértés ismétlődő jellege a vécé leválasztás okán fennáll, hiszen a perbeli időszak minden napján megvalósult. Arra hivatkozott továbbá, hogy a sérelemdíj funkciója kettős: egyrészt kompenzációs szerepet tölt be a személyiségi jogsértés tekintetében, emellett magánjogi büntetésnek is tekintendő a hasonló jogsértések megelőzésének céljával, és mindennek figyelembevételével kell a mértékéről határozni. Ezért a bíróság a sérelemdíj mértékében akkor is kifejezésre juttathatja a társadalom rosszallását, ha a sértettnek okozott hátrány nem jelentős, jelen ügyben pedig nyomatékosan indokolt a sérelemdíj büntető funkcióját is értékelni.

[11] A perköltség kapcsán előadta, hogy a bíróság 5 érdemi tárgyalást tartott, amelyek a megbízási szerződés szerint alkalmanként 50.000 forint összegben számolandóak el, emellett a felperes 5 beadványt nyújtott be. A felperesi jogi képviselő székhelye nem Budapesten van, a tárgyalásra utazás ide 1,5 óra oda, 1,5 óra vissza, erre is figyelemmel a tárgyalási költség nem eltúlzott. A megbízási szerződésben kikötött 20.000 forint óradíj sem lehet eltúlzottnak tekinthető a hazai gazdasági, inflációs környezetben.

[12] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében kérte, hogy a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hagyja helyben.

[13] Hangsúlyozta, hogy a vécé ajtók és a szellőzés kiépítése a tárgyi időszakban már folyamatban volt, iratok hiányában az alperes nem tudja igazolni, hogy az a felperes zárkájában megtörtént-e. Ugyanakkor az elhelyezéssel kapcsolatban a felperes panaszt nem terjesztett elő. Összességében kiemelte, hogy az alperes évek óta vesz részt hasonló perekben, és többször tapasztalta, hogy a perek egy része nem a személyiségi jogi sérelmek anyagi javakban történő ellentételezését célozza, hanem anyagi haszonszerzést. Az látható, hogy a rendszertelenül változtatott kis összeg, nagyobb összeg, kis összeg követelést mindig követi egy nagyon jelentős költségnövekedés, és a megítélt összeget mindig a jogi képviselő számlájára kéri a felperes megküldeni.

[14] A felperes a fellebbezési ellenkérelemre előterjesztett észrevételeiben vitatta, hogy a per célja anyagi haszonszerzés lenne, tekintettel arra, hogy a felperes huzamosabb időn keresztül elszenvedte az emberi méltóságában sértő fogvatartási körülményeket.

[15] A felperes fellebbezése nem megalapozott.

[16] A felperes végleges keresetében két tényre alapozva kérte az emberi méltósága megsértésének megállapítását. Egyrészt azért, mert az általa megjelölt időszakban az alperes nem biztosította a jogszabályban előírt elkülönített vécét, illetve azért, mert nem volt megfelelő a vécé szellőzése (40. sorszámú jegyzőkönyv), és ezenfelül 150.000 forint

sérelemdíj és kamatai megtérítését kérte. Az elsőfokú bíróság az ítéletében csak a végé elkülönítésének hiánya miatt állapított meg jogsértést, az ítélet [39] bekezdéséből teljesen egyértelmű, hogy a felperes másik megállapítási keresetét, azaz a végé önálló szellőzésének hiányára alapított megállapítási keresetet elutasította, ahogy a sérelemdíj iránti igényt is. Az ítélet ellen kizárólag a felperes fellebbezett, az a sérelemdíj iránti igényt és a perkoltséget érintette. Ebből tehát az következik, hogy a Pp. 358. § (5) bekezdésének megfelelően jogerős az elsőfokú ítélet valamennyi, megállapítással kapcsolatos rendelkezése, azaz egyrészt jogerős annak a megállapítása, hogy az emberi méltóságot sértette az alperes a perbeli időszakban az elkülönített végé biztosításának elmaradásával; és jogerős az is, hogy az, hogy önálló szellőzésű végét nem biztosított, nem tekinthető emberi méltóságot sértőnek. Minderre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés korlátai között a per főtárgya tekintetében abból a szempontból bírálta felül, hogy a megállapított jogsértésre tekintettel a felperes részére sérelemdíj megítélése indokolt-e.

[17] A felperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróságnak azt a jogi álláspontját, hogy a jogsértés megállapításának a sérelemdíj nem automatikus jogkövetkezménye, nem vitatta, ezzel a Fővárosi Ítéltábla is egyetért. A Ptk. 2:51. és 2:52. §-ára figyelemmel a sérelemdíj a személyiségi jogi szankciórendszer részét képezi, amelyet a felróhatóságtól független, objektív szankciók és a felróhatóságtól függő, szubjektív szankciók: a sérelemdíj, illetve a kártérítés alkotnak. Ebből kifolyólag a sérelemdíj alkalmazása során is indokolt figyelembe venni a Ptk. 2:51. § (1) bekezdésében, azaz az objektív szankciók körében feltüntetett, de értelemszerűen a sérelemdíjra is irányadó kitétel, mely szerint a személyiségi jogi jogsértés szankcióját az érintett mindig az eset körülményeihez képest követelheti. Tehát amennyiben azt lehet megállapítani, hogy a sérelemdíj a funkcióját nem tölti be, vagy az alkalmazott objektív szankciók önmagukban alkalmasak a jogsértés kompenzálására, akkor a bíróság a perben rendelkezésre álló összes körülmény mérlegelése alapján dönthet úgy, hogy sérelemdíjat nem ítél meg.

[18] Az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen megindokolta, hogy álláspontja szerint az eset körülményeire tekintettel miért nem jár a felperesnek sérelemdíj, a felperes a fellebbezésében pedig ezen indokok fennállását vitatta. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság sérelemdíj elutasításáról hozott döntésével és nagyobb részében annak indokaival is egyetértett, ezért azokat megismételni nem kívánja, hanem a felperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel a következőket emeli ki.

[19] A felperes helyesen hangsúlyozta azt, hogy a sérelemdíj funkciója nem kizárólag a jogsértés kompenzációja, hanem a társadalom rosszallásának a kifejezésére és egyben a generális prevencióként is szolgál, azaz a sérelemdíj büntető funkcióval is rendelkezik. Ellentétben a felperes fellebbezésében foglaltakkal, éppen azt lehet megállapítani, hogy a sérelemdíj büntető funkciója jelen esetben egyáltalán nem érvényesül, miután a csatolt okirat szerint az alperes – bár kétségtelenül a felperes által megjelölt időszakot követően, de rövidesen – valamennyi zárkában megoldotta az elkülönített végé kialakítását. Ebből tehát az következik, hogy a sérelemdíj okot adó helyzetet valóban évekkel a perindítás előtt megszüntette, így semmiféle prevenció vagy büntető funkció alkalmazása nem szükséges.

[20] Ebből eredően jelen perben csak azt kell vizsgálni, hogy a felperes sérelemdíjjal kompenzálása a jogerősen megállapított jogsértésre tekintettel indokolt-e.

[21] A felperes sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság egyrészt azt állapította meg, hogy az elhelyezés miatt korábban panaszt nem tett, másrészt az ebből levont jogi következtetéseit, illetve hogy az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése nem terjedt ki a sérelmek közlésével kapcsolatos állításokra, illetve nem kapott kioktatást a bizonyítási teherről.

[22] Az ítéltábla kiemeli, hogy a jelen eljárásra hatályos Pp. nem tartalmazza a bíróságnak azt a kötelezettségét, hogy a feleket a bizonyítandó tényekről és a bizonyítási teherről ki kéne oktatnia, a felperes által ebben a körben hivatkozott eseti döntések még mind a polgári perrendtartásról szól 1952. évi III. törvény (rég Pp.) szabályai alapján születettek, de miután a Pp. szabályai eltérők, a korábbi eseti döntésekben foglaltak nem lehetnek az értelmezése során irányadók. A Pp. 237. § (2) bekezdése csak arra az esetre írja elő a bíróság részére a tájékoztatást, ha valamely lényeges tény kapcsán a fél nyilatkozata a bizonyításra nem terjed ki, vagy a felek között a bizonyítási kötelezettség körében vita van, de ebben az esetben sem a bizonyítandó tényekről, hanem a bizonyíték rendelkezésre bocsátása, illetve a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, továbbá a bizonyítás esetleges sikertelenségének a következményeiről kell a feleket tájékoztatnia. A Pp. 237. § (1) bekezdése szerinti anyagi pervezetés pedig nem terjed és nem is terjedhet ki arra, hogy a feleket egy kérdés kapcsán tényelőadásaik közlésére felhívja, pusztán a hiányos, nem kellően részletezett vagy ellentmondó nyilatkozatok hibáinak a tisztázására irányul. Az alperes az ellenkérelmében és a 36. sorszámú beadványában is többször, hangsúlyozottan előadta, hogy a felperes semmiféle problémát, panaszt a fogvatartása során az alperesnek nem jelzett. A felperes ugyan minden beadványában általánosságban megjegyzi, hogy az alperes valamennyi tényállítását vitatja, ez azonban nem alkalmas arra, hogy az alperes által előadott konkrét tényállítás valóságát megkérdőjelezze, hiszen a felperes ezzel az alperesi állítással szemben az elsőfokú eljárás során nem közölte, hogy bármikor is – akár a fogvatartása alatt, akár esetleg ezt követően – a jelen perben kifogásolt joghátrány miatt bármilyen panaszt vagy bejelentést tett volna. Így összességében abból, hogy az alperes azt állította, hogy ilyen nem volt, a felperes pedig nem állította, hogy ilyen lett volna, és azzal kapcsolatos konkrétumot sem közölt, az elsőfokú bíróság alappal vonta le azt a következtetést, hogy a felperes nem élt panasszal a fogvatartása során. Ezt egyébként a felperes még a fellebbezésében sem vitatta, pusztán arra hivatkozott, hogy a fogvatartását követően négy évvel, 2020. évben jelezte a kifogását az alperesnek, ez azonban olyan új tényelőadás, amelyet a Pp. 373. § (2) bekezdése alapján nem lehet figyelembe venni a másodfokú eljárás során, bár a fogvatartás után négy évvel előterjesztett panasznak a per elbírálása szempontjából amúgy sincs jelentősége.

[23] Az elsőfokú bíróság ugyanis két dolgot értékelt a panasz elmulasztásával kapcsolatban a felperes terhére. Ebből az egyik az, hogy az alperesnek nem adta meg ezzel a lehetőséget, hogy a sérelmezett körülményeket orvosolja, holott rendelkezésre áll adat arról, hogy a kifogásolt időszakban már volt olyan zárka, amely elkülönített vécével rendelkezett. Az ítéltábla ezzel az érveléssel is egyetért, elfogadva azonban azt a felperesi hivatkozást is,

miszerint hipotetikus, hogy az alperes valóban érdemben tudta volna orvosolni a felperest ért hátrányokat. Azonban ugyanúgy hipotetikus az a felperesi fellebbezési hivatkozás is, hogy ebben az esetben viszont túlsúlyolt elhelyezésre került volna sor. Léven hogy a felperes a kifogásait nem jelezte, így utólag egyik körülmény fennállását sem lehet megállapítani, annyi azonban bizonyos, hogy ebben az esetben legalább esély lett volna arra, hogy az alperes intézkedhessen a felperes javára, azonban a felperes panaszának az elmaradása ezt az esélyt jelentősen csökkentette. Lényegesebbnek ítélte azonban az ítéltábla azt a körülményt, hogy az, hogy a felperes sem a fogvatartása során, sem azt követően hosszú évekig semmilyen kifogást nem jelzett a végé elhelyezésével kapcsolatban, azt mutatja, hogy számára ez nagy jelentőségű hátrányt nem okozott, a sérelmének minél előbbi orvoslása vagy kompenzálása láthatóan nem volt fontos számára. A felperes kifogásolta, hogy ezzel kapcsolatban az alperes nem tett tényelődadást. Az ítéltábla ugyanakkor kiemeli, hogy a Ptk. 2:52. § (1) és (3) bekezdés szerint, amikor a bíróság a sérelemdíjjal kapcsolatos összes körülményt, illetve a jogsértés által okozott hátrányt értékeli, akkor minden, a felek által a perbe hozott tényt értékelhet és ezekből levonhat olyan következtetéseket, amelyek külön bizonyítás nélkül, a józan ész alapján is megállapíthatók. Ezek adott esetben a felperest ért hátrány súlyosságát, más esetben viszont a felperest ért hátrány csekély voltát vagy hiányát igazolják. Az alperes az ellenkérelmében hivatkozott arra, hogy a felperes nem érvényesített igényt sem a fogvatartás alatt, sem azt követően, ebből pedig a józan ész szabályai szerint alappal levonható az a következtetés, hogy ebben az esetben a felperes számára ez valójában nem volt olyan jelentős sérelem. Tehát sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem azt állapította meg, hogy a felperes a jogérvényesítéssel bármilyen módon elkésett volna, hanem azt, hogy az, hogy a határidő legvégén, jóval a szabadulása után kívánt csak igényt érvényesíteni, azt támasztja alá, hogy számára a sérelem nem volt jelentős mértékű.

[24] Az alperes az ellenkérelmében azt is előadta, hogy a zárkák napközben nyitva voltak. A felperes ezen kijelentés kapcsán sem jelölte meg, hogy az alperes állításával szemben álláspontja szerint mi volt a helyzet, ilyen konkrét felperesi tényelődadás hiányában pedig megint csak nincs oka a bíróságnak kétségbe vonni az alperes nyitott zárkákkal kapcsolatos állítását. Márpedig a felperes elhelyezésével, jelen esetben a végé kialakításával kapcsolatos sérelmet valóban jelentősen enyhíti, ha a felperesnek nem kell folyamatosan az érintett zárkában, azaz a végé közvetlen környezetében tartózkodnia. Tehát bár nem valószínűsíthető, hogy a felperes fogvatartása minden napját folyamatosan a zárkán kívül töltötte volna, de az is biztos, hogy volt lehetősége azt elhagyni, és egy megadott körleten belül szabadabban mozogni, így nem volt folyamatosan a végé közelébe kényszerítve.

[25] A felperes ezenfelül fellebbezésében kifogásolta a végé befelé szellőzését, amellyel kapcsolatos jogsértést azonban az elsőfokú bíróság nem állapított meg, és ez a rendelkezés jogerőre emelkedett. Felhozott továbbá a keresetében és a fellebbezésében egyéb körülményeket, a zárka és a végé rossz állapotát, illetve a takarításhoz, tisztálkodáshoz szükséges eszközök biztosításának a hiányát. Ugyanakkor a jelen perben a bíróságnak azt kellett értékelnie, hogy a felperes követelhet-e sérelemdíjat az általa állított emberi méltóságot sértő magatartásért vagy mulasztásért, ezek pedig a jelen perben a végével kapcsolatos mulasztások voltak. Ehhez képest teljesen eltérő további tényelődadás volt a fentiek felsorolása, ezek sérelemdíj fizetési kötelezettséget akkor alapoznak meg, ha valamely személyiségi jogot szintén sértenek, márpedig ilyet a felperes nem állított, erre keresetet nem terjesztett elő.

[26] Minderre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[27] A felperes kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 300.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére, illetve hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a kereseti illetéket a Magyar Állam viseli. Ez utóbbit a felperes nem indokolta, ennek a kérelemnek a teljesítése pedig a Pp. 83. §-a alapján csak akkor lehetséges, ha a felperes teljes mértékben pernyertes, ez azonban nem így van. A perköltség körében pedig pusztán azzal érvelt, hogy az általa felszámított óradíj, illetve tárgyalási költség nem eltúlzott. Az elsőfokú bíróság ítélete ezzel kapcsolatos megállapításokat nem is tartalmaz, nem azért nem kapott a felperes perköltséget, mert az elsőfokú bíróság mérsékelte a megbízási szerződés alapján kiszámítható összegeket, hanem azért, mert a pernyertesség-pervesztesség arányára tekintettel a Pp. 83. § (2) bekezdés második mondatában foglalt lehetőséggel élt. Az ítéltábla ezzel a döntésével egyetértett, miután valóban részleges pernyertesség-pervesztesség esete áll fenn, kiemelve, hogy tévesen tartalmazza az elsőfokú ítélet [51] bekezdése, hogy a felperes a megállapítás körében pernyertes, míg a sérelemdíj körében pervesztéses lett, mert valójában a felperes a már korábban hivatkozott két megállapítási keresete közül az egyikben lett csak pernyertes, a másikban pervesztéses, továbbá a sérelemdíj iránti igényét sem ítélte meg a bíróság. Így összességében a pervesztességének aránya nagyobb mint az alperesé, ezért semmiképpen nem indokolt annak a rendelkezésnek a megváltoztatása, hogy a peres felek az elsőfokú eljárásban a költségeiket maguk viselik.

[28] A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a másodfokú eljárásra a Pp. 364. §-a alapján alkalmazandó 83. § (1) bekezdése szerint költséget nem igényelhet, az alperes költségét pedig azért nem köteles megtéríteni, mert az alperes a fellebbezési ellenkérelmében kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy költséget nem kér. Ugyanakkor a Pp. 83. § (1) bekezdésének és 102. § (1) bekezdésének megfelelően a felperes köteles megfizetni a fellebbezéssel felmerült, az Itv. 46. § (1) bekezdése alapján – a fellebbezésben vitatott 150.000 forint és 300.000 forint értékre figyelemmel – meghatározott 36.000 forint fellebbezési illetéket.

[29] Az ítéltábla tájékoztatja a felperest, hogy a fellebbezési illeték az Itv. 78. § (4) bekezdése szerint a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé. Az illeték megfizetése során közleményként fel kell tüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát [30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés e) pont].

dr. Hóbl Katalin s. k.
a tanács elnöke

dr. Szabó Csilla s. k.
k.
előadó bíró

dr. Szentpáli Judit s.
bíró